ئایا کورد لە سووریای نوێدا دەمێننەوە؟.. نووسینی مات برومفیڵد.. و: گۆران عەبدوڵڵا

ڕووخانی بەشار ئەسەد لەگەڵ خۆشحاڵییەکی بەرفراوان لە سووریا بەرەوڕووبووەوە. بەڵام دۆخەکە بۆ دانیشتوانی کورد پڕە لە ناڕۆشنی، لەگەڵ فراوانبوونی بەرچاوی میلیشیاکانی سەربە تورکیا لە وڵاتەکەدا.

کارەساتبارترین قەیرانی مرۆیی و سەربازیی سەدەی بیست و یەکەم گەشتە خاڵێکی وەرچەرخانی مێژوویی. لەم کۆتایی هەفتەیەدا، سووریەکان دوای ئەوەی بەشار ئەسەد سەرەنجام لە گۆڕانکارییەکی چاوەڕواننەکراودا کە لەلایەن لقی قاعیدە هەیئەت تەحریر ئەلشام (HTS)ەوە ڕابەرایەتی دەکرا، ڕووخێنرا، خۆشحاڵ بوون. کورد لە ناوچەکانی خۆیان بەشداری خۆشییەکانیان کرد و پەیکەرەکانی دیکتاتۆرە ڕقلێبووەکەیان تێکشکاند.

بەڵام وەک هەموو سووریەکان، کورد لە ماوەی سیازدە ساڵی ڕابردووی توندوتیژی بەکۆمەڵ ئاوارە بوون، لە شەڕی نوێنەرایەتی و پاکتاوی نەژادیدا ئەوەندە ئازاریان چێشتووە کە دەزانن ڕێگای ئاشتی درێژ و دژوارە.

کاتێک تورکیا لە ساڵی ۲۰۱۸دا لە ئۆپەراسیۆنێکی سنووربەزێندا دووسەد هەزار هاوڵاتی کوردی سووریای ئاوارە کرد، زۆربەی خەڵکی ناوچەکە تا ئەوپەڕی توانا لە نزیک ماڵە بۆردومانکراوەکانیان مانەوە کە ئێستا لەلایەن کۆمەڵێک میلیشیای عەرەبی سوننە و تورکمانەوە داگیرکراون. دەیان هەزار کەس بە هیوای گەڕانەوە لە کەمپە پەرتەوازەکانی ناوچەی شەهبا (تەل ڕیفعەت)ی دراوسێ مانەوە و بەرگەی تۆپبارانی تورکیایان گرت. بەڵام کاتێک HTS هێرشی دە ڕۆژەی دەستپێکرد کە بە ڕووخانی ئەسەد کۆتایی هات. تورکیا و میلیشیاکانی کەڵکیان لەمە وەرگرت و تەنانەت ئەم کەمپە ڕەشەباگرتووانەی پەنابەرانیشیان داگیرکرد و دانیشتوانەکەیان دووبارە ئاوارە کردەوە. حەسەن مەمە، نوێنەری فەرمی کوردی سووریا لە لەندەن بە [illegible] دەڵێت: “فراکسیۆنە پەیوەندیدارەکانی تورکیا هەوڵ دەدەن هێرشەکانیان بۆ سەر ناوچە کوردییەکان ڕەوا بکەن و هێرشەکانیان

وەک هێرش بۆ سەر هێزەکانی ڕژێم پیشان دەدەن.”

موحەممەد شێخۆ، هاوسەرۆکی ئەنجومەنی هەرێمییە لە ناوچەکانی خۆسەری دیموکراتی باکوور و ڕۆژهەڵاتی سووریا (DAANES)، هەزاران کورد، عەرەب و کەمینە ناوچەییەکانی لە کەمپەکانەوە بۆ ناوچە دوورەکانی ژێر کۆنتڕۆڵی بردە شوێنە ئارامەکانی ژێر دەسەڵاتی خۆی، بەڵام زۆری تریش بەجێمان. ئەو بە تەلەفۆن لە سووریاوە بە [illegible] دەڵێت: “سەدان کەس لە خەڵکی ئێمە گیریان خوارد و نەیانتوانی بڕۆن. هەندێکیان کوژران، هەندێکیان ئەشکەنجە دران، هەندێکیان دەستگیر کران و چارەنووسیان ناڕوونە.” ڤیدیۆکان پیشانی دەدەن کە شەڕکەرە بەکرێگیراوەکانی تورکیا سووکایەتی بە دیلە کوردەکان لە ژن و پیاو، دەکەن.

پڕۆژەی DAANES پەناگەیەکی ئارامی بۆ ملیۆنان سووری دابین کردووە و بانگەشەی ئەوە دەکات کە نموونەیەک پێشکەش دەکات بۆ چارەسەری داهاتووی سووریا لەسەر بنەمای بەڕێوەبردنی کۆمەڵگە، سەربەخۆیی ژنان و نوێنەرایەتی کەمینەکان. ڕێبازی پراگماتیکی HTS تەنانەت دەکرێت دەرگا بۆ هەماهەنگی داهاتوو لە نێوان بزووتنەوەی کوردی و لایەنەکانی تری ئۆپۆزسیۆن بکاتەوە، لەگەڵ باڵی سەربازی DAANES کە بەشێک لە خاکی سوریای لە ژێر دەسەڵاتی ئەسەد دەرهێنا، بەڵام لەگەڵ هەوڵی تورکیا بۆ کەڵکوەرگرتن لە قەیرانەکە بۆ داگیرکردنی زیاتری خاکی سووریا و ئاوارەکردنی ملیۆنان کورد لە سنوورەکەی وایکردووە پڕۆژەی کوردی و سووریا بەگشتی بەرەو داهاتوویەکی نادیار بڕوات.

دوژمنی دوژمنەکان

ئەگەر پەندی “دوژمنی دوژمنەکەم دۆستمە” ڕاست بووایە، کوردەکانی سووریا خۆشەویسترین گەل دەبوون لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست. بەڵام نەیانهێشت خۆشحاڵی بە چوونی ئەسەد بۆ مۆسکۆ درێژەی هەبێت، شەپۆلی نوێی توندوتیژی دژی کورد و هاوپەیمانە عەرەبەکانیان دەستی پێکردەوە.

شرۆڤەکار سینان جیددی، مامۆستای یاریدەدەر لە زانکۆی جۆرجتاون، بە [illegible] دەڵێت: “شکستی چاوەڕوانکراوی ئەسەد لەوانەیە ببێتە هۆی دۆخێک کە تێیدا سووریا یان لەلایەن ڕێکخراوەکی سەلەفی-جیهادییەوە بەڕێوە ببرێت… یان دەبێتە شوێنێکی بێ حوکم لەگەڵ بۆشاییەکی گەورەی دەسەڵات.”

هیچ هۆکارێک نییە بۆ ئەوەی کورد یان هەر کەسێکی تر خەم بۆ ئەسەد

بخوات، کە بەرپرسیارە لە زەربەی کوشتنی هاوڵاتیان لە سووریا و بەردەوام هەوڵی لاوازکردنی DAANES-ی داوە، کە ئێستا زیاتر لە سێیەکی خاکی سووریا بەڕێوە دەبات. "DAANES پەیوەندییەکی پراگماتیکی بەڵام لاوازی لەگەڵ ڕژێمی ئەسەد هەبوو کە بە هەماهەنگییەکی سنووردار دژی هەڕەشە هاوبەشەکان پێناسە دەکرا،". شرۆڤەکار یوسف جان، لە سەنتەری ویڵسۆن، بە [illegible]ی وت. "بەهەرحاڵ ڕژێمی ئەسەد دژی خواستەکانی [DAANES] بوو بە خەسەری زیاتر."

کەواتە لە تیۆردا، شکستی ئەسەد دەبێت هەواڵێکی باش بێت بۆ DAANES. بەڵام HTS کە ملیۆنان سووری لە شاری ئیدلیبی باکووری ڕۆژئاوا بەڕێوە بردووە، حوکمەکی ئیسلامی توندڕەوی خۆی دەسەپێنێت. چاودێری مافەکانی مرۆق بەڵگەی دەستگیرکردن و ئەشکەنجەدانی بەردەوامی هەزاران لە ڕۆژنامەنووس، کەسایەتی ئۆپۆزسیۆن و چالاکوانی کۆمەڵگەی مەدەنی تۆمار کردووە کە هەوڵیان داوە پێشێلکارییەکانی HTS بەڵگەمەند بکەن یان ناڕەزایی دژی دەسەڵاتیان دەرببڕن. هەرچەندە ڕێکخراوەکە لەم ساڵانەی دواییدا ڕێبازەکەی نەرمتر کردەتەوە وەک بەشێک لە هەوڵێک بۆ ڕەوایەتیدان بەخۆی، بەڵام ڕاپۆرتەکان نیشانیانداوە HTS هەڵمەتی ئەخلاقی ئەنجام داوە، کچانی گەنجی دەستگیر کردووە بە هۆی پابەند نەبوون بە پۆشاکی ئیسلامی؛ کوڕانی گەنجی دەستگیر کردووە بە هۆی ڕیش تاشین یان گوێگرتن لە مۆسیقا. سزای لەسێدارەدانی ئەنجامداوە بۆ جادووگەران و بێباوەڕان.

HTS بۆ دابینکردنی خزمەتگوزاری بەشێوەیەکی کاریگەر ناسراوە، لەوەی کە پێی دەوترێت "ئیسلامیزمی تەکنەکرات،" و شەڕکەرەکانی بە ڕاستی دیسیپلین کراون لە هەوڵەکانیان بۆ دەوڵەتێکی ئیسلامی نوێ لە سووریا. ئەم ڕێبازە یارمەتی HTS-ی دا سەرکەوتنی سەرەتایی بەدەست بهێنێت بە داگیرکردنی دووەم گەورەترین شاری سووریا، حەڵەب، جگە لە نزیکەی سەد هەزار کورد کە ئێستا لە دوو گەڕەکی ناوشار گەمارۆ دراون و ئێستا لەلایەن شەڕکەرانی HTS-ەوە دەوریان دراوە. خەڵکی ناوچەکە ڕاپۆرتیان داوە سەبارەت بەکەمی خۆراک و بڕینی کارەبا.

"ئەمە نازانین دۆخەکە چۆن دەبێت، چونکە ئەم هێزانە هەموویان ئیسلام بە توندوتیژی دەسەپێنن،". حەمودە چالاکوانێکی میدیایە لە شێخ مەقسوودی گەمارۆدراو لەلایەن HTS وە دەڵێت: ئێرە هەر لە سەرەتای ململانێکانی سووریاوە هەمیشە خەسەری خۆی لەلایەن کوردەوە پاراستووە، سەرەڕای گەمارۆدان لەلایەن ئەسەد و هێرشی گوماناوی چەکی کیمیایی لەلایەن گرووپە ئیسلامییە ئۆپۆزسیۆنەکان و تۆپبارانی

هەڕەمەکی کە دەگاتە ئاستی تاوانی جەنگ.
هەروەها دەڵێت: "لە حەڵەب، کورد، مەسیحی، ئێزیدی و زۆر گرووپی ئیتنیکی و ئایینی هەن، ئەم گرووپانە ڕووبەڕووی مەترسی گەورە دەبنەوە. HTS ئەم کەمینانە قبووڵ ناکات و ژنان ناچار دەکات سەریان داپۆشن." ڕاپۆرت کراوە کە شەڕکەرانی HTS لانیکەم دوو کەسیان لە ئێزیدێکان کوشتووە، کە لەسەر دەستی داعش ڕووبەڕووی جینۆساید بوونەوە، کاتێک هەوڵیان داوە لە حەڵەب ه□ب□ن.
مەسیحییەکی ئەرمەنی، کە بە نەناسراوی قسەی کرد لە ترسی تۆڵەسەندنەوە، باسی دیمەنی سزادان دەکات و دەڵێت: "هەر کە [HTS] هاتنە ناو حەڵەب، درەختێکی کریسمسیان بڕییەوە [وەک هێمای کۆمەڵگەی مەسیحی]. دڵنیامان دەکەنەوە کە زیانمان پێناگەیەنن، بەڵام ئێمە سەرگەردانیین و نازانین چی بکەین."

ئەجێندای دژە کورد

ژنان، کەمینەکان و هەموو ئەوانەی بەدوای داهاتوویەکی سیکۆلار و دیموکراتیدا دەگەڕێن، ڕووبەڕووی داهاتوویەکی زۆر نیگەرانکەر دەبنەوە لەژێر حوکمڕانی HTS. بەڵام هێزە ئیسلامییەکان سەرەڕای ئەم دۆخەیان شکستێکی سەرنجڕاکێشیان بەسەر ئەسەددا بەدەست هێناوە، لەکاتێکدا بەگشتی خۆیان دوور گرتووە لە تاڵانکردنی هاوڵاتیان و ململانێی پێویستیان نەکردووە لەگەڵ کورد. لە بەرامبەردا زۆربەی میلیشیا بەکرێگیراوەکانی تورکیا کە بەناو بەشداری هێرشەکەیان کرد هەرگیز گوللەیەکیان بە تووڕەییەوە بەرەو هێزەکانی ئەسەد نەتەقاندووە. لە جیاتی ئەوە، جارێکی تر تەرکیزیان خستۆتە سەر توندوتیژی و تۆڵەسەندنەوە دژی هاوڵاتیانی کورد و پڕکردنی گیرفانی خۆیان، کە تەنانەت بووەتە هۆی دەستگیرکردنی چەندین فەرماندەیان لەلایەن HTS-ەوە.

ئەو میلیشیایانەی تورکیا لەژێر ئاڵای سوپای نیشتمانی سووریا (SNA) یەکی خستوون، لەمێژە لەلایەن نەتەوە یەکگرتووەکان و لێبوردنی نێودەوڵەتییەوە تۆمەتبار کراون بە تاوانی جەنگ، لەوانە لاقەکردنی ژنان، کوشتنی بەکۆمەڵی هاوڵاتیانی کورد، ئەشکەنجەدان، لە کارەبادان، لەسێدارەدان و پیشاندانی هاوڵاتیان لە قەفەزدا لە شەقامەکان وەک قەڵغانی مرۆیی. لە کەمپەینە سەربازییە پێشووەکانی تورکیادا، ئەم میلیشیایانە سەدان کەسیان کوشت و سەدان هەزار هاوڵاتیان ئاوارە کرد.
ئەوانەی مانەوە ڕووبەڕووی حوکمی میلیشیا بەکرێگیراوەکانی تورکیا بوونەتەوە کە هاوڵاتیان دەڕفێنن، ئەشکەنجە دەدەن و لەسێدارەیان

دەدەن، لەگەڵ سیاسەتێکی بەردەوامی گۆڕانکاری دیمۆگرافی زۆرەملێ لەو ناوچانەی پێشتر کە کورد، ئێزیدی و کەمینە مەسیحییەکانی تێیدا نیشتەجێ بوون. لە کاتی نووسینی ئەم بابەتەدا، ئەم میلیشیایانە تەرکیزیان خستۆتە سەر بەدوواکەوتنی هاوڵاتیانی کورد کە بەهۆی پێشهاتە خێراکانەوە گیریان خواردووە، لەگەڵ ئەنجامدانی ئۆپەراسیۆنی سەربازی نوێ دژی ناوچەکانی ژێر دەسەڵاتی DAANES-ی کورد. هێرشە ئاسمانییەکانی تورکیا منداڵانی کوردی کوشتووە و بینا مەدەنییەکانی ڕۆژئاڤای کردۆتە ئامانج بەهیچ شێوەیەک سوپا داڕووخاوەکەی ئەسەدیان نەکردۆتە ئامانج.

لەم نێوەندەدا ڕادەی دروستی هاوکاری HTS لەگەڵ تورکیا جێگەی هەندێک گفتوگۆیە. بە فەرمی تورکیا HTS وەک “گرووپێکی تیرۆریستی” لەقەڵەم دەدات و نکۆڵی لە هەر زانیارییەکی پێشوەخت سەبارەت بە ئۆپەراسیۆنەکانی ئەم دوایانەی دەکات بە پێچەوانەی میلیشیاکانی تر، HTS ئەوەندە بەهێزە کە بتوانێت بە تەنیا لە ناو سووریا کار بکات. بێگومان، ئەنقەرە سەرسام بووە بە خێرایی ڕووخانی ئەسەد. هەرچەندە، سەرکردایەتی تورکیا و HTS لەمێژە لە ڕێگەی ژووری ئۆپەراسیۆنی هاوبەشەوە هەماهەنگیان کردووە؛ میلیشیاکانی SNA کە بەشداری ئۆپەراسیۆنی ئەمدوایییەیان کردووە لەلایەن تورکیاوە پارە، ڕاهێنان و ئاراستەیان پێدەکرێت؛ و ئاڵاکانی تورکیا لە قەڵای حەڵەب هەڵکرابوون دوای داگیرکردنی، لەکاتێکدا سیاسەتمەدارە نەتەوەپەرستە توندڕەوەکانی تورک باسی پێگەی پێشووی وەک گەوهەرێک لە تاجی عوسمانیدا دەکەن. شرۆڤەکار جان دەڵێت: یەک شت دڵنیام تورکیا هەر دەستکەوتێکی ڕاستەقینەی هەبێت بەکاری دەهێنێت دژی کورد، هەم لە ناوخۆ و هەم لە دەرەوە.

ئامانجی سەرەکی تورکیا لە سووریا زۆر سادەیە: لەناوبردنی حوکمڕانی فرەنەتەوەیی بە ڕابەرایەتی کورد لە سنوورەکەی، و پاڵنانی دانیشتوانی کورد بۆ بیابانی سووریا لە ڕێگەی دامەزراندنی “ناوچەی ئارام”ی بیست میل قووڵ. هەروەها نیشتەجێکردنی پەنا بەرانی سووری لە شوێنە پێشووەکانی کورد، وەک ڕێگایەک بۆ ڕازیکردنی هەستی دژە پەنابەری ناوخۆیی و چەسپاندنی گۆڕانکاری نەژادی لە سنوورەکەی.

تورکیا لە چەند خاڵێکی سنوورەکەدا ئەم ئامانجەی بەدەست هێناوە. سەرەڕای هەوڵی بەردەوامی بۆ لەناوبردنی DAANES بەڵام مەرامەکانی نەدەهاتنە دی بەهۆی سەرسەختی حکومەتی ئەسەد لە دانوستانەکان سەبارەت بە ناوچەی سنووری و بەهۆی بوونی هێزەکانی ڕووسیا و

ئەمریکا لە خاکی DAANES. لەکاتێکدا ڕێگەی بە تورکیا داوە هێرشی ئاسمانی ئەنجام بدات، بە لەناوبردنی ئاوی ناوچەکە…”
کارەبا و ژێرخانی مرۆیی، هەردوو ئەم هێزانە لە کۆتاییدا پێیان باشتر بوو پێگەیەک لە باکوور لەگەڵ هێزە کوردە متمانەپێکراوەکان بپارێزن لەوەی شایەتی توندوتیژی زیاتری ئاژاوەگێڕی و گۆڕانکاری هێز بن بە قازانجی ئەنقەرە.

ململانێی فرەجەمسەر

تورکیا بەدوای چرای سەوزی ئۆپەراسیۆنێکی کۆتاییدا دەگەڕا لە مۆسکۆ یان واشنتن بۆ چاوەڕواننەکراوییەکی سەرسوڕهێنەرانە HTS بۆی هێنایەدی. کاتێک HTS بەرەو دیمەشق هەڵکشا، ڕووسیای لاواز و سەرقاڵ دەستی لە هاوپەیمانە پێشووەکەی ئەسەد هەڵگرت. ئێران، کە لەمێژە لەگەڵ ئەسەد هاوبەشبووە لە دڕندایەتی کردن بە سووریەکان و بەکارهێنانی وڵاتەکە وەک مەیدانێک بۆ حیزبوڵڵا و میلیشیاکانی خۆی، نەیتوانی یان نەیویست دەستێوەردان بکات دوای ساڵێک لە گورزە کوشندەکانی ئیسرائیل بە سەری.

بەڕاستی، ئیسرائیل لە ئاژاوەکە سوودی وەرگرتووە بە فراوانکردنی داگیرکاری درێژخایەنی خۆی و قووڵتر چوونە ناو خاکی سووریاوە لە باشوور. هەروەها کەرەستەی پێشووی سوپای سووریای بە هێرشی ئاسمانی لەناوبردووە پێش ئەوەی بکەوێتە دەستی HTS، کە ڕێکخراوە سەلەفییەکە وەک هەڕەشەیەکی چارەنووسساز دەبینێت. لەم نێوەندەدا، وەڵامی ئەمریکا بۆ هەردوو دەستکەوتەکانی HTS و هەڕەشەکانی تورکیا دژی کورد سەرەتا لاواز بوو. باڵی سەربازی DAANES لە ئێستادا هەوڵی داوە ئەو خاکانەی پێشتر کۆنتڕۆڵکراون لەلایەن ئەسەد و میلیشیا ئێرانییەکان داگیریان بکاتەوە، لەژێر پاساوی هاوپەیمانێتی دژە-داعش لەگەڵ ویلایەتە یەکگرتووەکان کار دەکات لەکاتێکدا سەرەتاکانی پێگە لە ئەوبەری فورات دادەمەزرێنێت لە بەرامبەر هێرشی چاوەڕوانکراوی زیاتری تورکیا.

سەرکردایەتی ئەمریکا وتی درێژە بە ئەرکی دژە-داعش لە ڕۆژهەڵاتی وڵات دەدات. هێشتا، ناڕوونە تا چەند ئەمە دەتوانێت DAANES لە توندوتیژی تورکیا بپارێزێت، یان چۆن ویلایەتە یەکگرتووەکان لەگەڵ HTS یان هاوپەیمانێتی بەرفراوانتری هێزەکانی ئۆپۆزسیۆن لە سەرتاسەری باشووری سووریا مامەڵە دەکات — تەنانەت پێش ئەوەی کارتی چاوەڕواننەکراوی هاتنی دۆناڵد ترەمپ بۆ کۆشکی سپی لەبەرچاو بگرین.

بە لەبەرچاوگرتنی ئەم ڕاستییە ئاڵۆزانە، هەڵەیە توندوتیژی تورکیا وەک ئەندامێکی سەرەکی ناتۆ دژی کوردە هاوپەیمانە ناوزەدکراوەکانی ئەمریکا، یان هەڵکشانی HTS دژی ئەسەد، وەک ململانێیەکی سادەی نوێنەرایەتی ڕۆژئاوا-ڕۆژهەڵات ببینرێت. بەڵام یەک شت ڕوونە: ئێستا تورکیایە کە لە پێشەوەیە، هەوڵ دەدات دۆخێکی نوێ لە سەرتاسەری باکووری سووریا دابمەزرێنێت کە هەردوو هاوپەیمانانی ئەسەد و ئێران و کۆمبونەوەی هێزە ڕۆژئاواییەکان لە ناوچەکە دەربخات. تورکیا (دووەم گەورەترین سوپای ناتۆ) وەک یاریکەری سەرەکی لەسەر ئەرزی واقع خۆی دەنوێنێت.
دوای دەرکردنی بەردەوام و چاوەڕوانکراوی هاوڵاتیانی کورد لە هەرێمە دابڕاوەکانیان لە باکووری ڕۆژئاوا – پاکتاوی نەژادی کە بەبێ وشەیەکی ناڕەزایی لە هاوپەیمانە ناوزەدکراوەکانی کورد ڕوودەدات – چاوی تورکیا ڕووی لە ڕۆژهەڵاتە. نزیکەی سەد هەزار کەسی ئاوارەی ناوخۆیی (IDPs) پێشتر گەیشتوونەتە سنوورەکانی ژێر دەسەڵاتی DAANES، لە دۆخێکی مرۆیی خراپدا، لەگەڵ چەندین کەسی بەتەمەن و ساوا کە بەهۆی سەرماوە گیانیان لەدەستداوە، لەکاتێکدا هەزاران کەس بەهۆی نەبوونی شوێنی حەوانەوە لە دەرەوە دەخەون. “جێگا نییە بۆ خەڵکەکە لێرە،” شێخۆ یەکێک لە بەرپرسە کوردەکان کە بە تەلەفۆن قسەم لەگەڵ دەکات، دەڵێت: لەکاتێکدا سەیری هاتنی پەنابەران دەکات بۆ ناوەندێکی وەرگرتنی کاتی لە یاریگای وەرزشی شارەکە. “هەندێک لە بەتەمەنەکان بەهۆی سەرماوە گیانیان لەدەستدەدەن. هەموو نەخۆشخانەکانی DAANES تەرخانکراون بۆ خەڵکەکە و چارەسەری بەخۆڕایی پێشکەش دەکەن، بەڵام هێشتا پێویستییەکی بەپەلەی پزیشکیمان هەیە.”

لە ڕاستییدا ئەم ناوچانە، بەتایبەتی شاری فرەنەتەوەیی، زۆرینە عەرەبی مەنبیج، لە سنووری ئاگربارانی تورکیادایە. لەگەڵ دەرچوونی ئێران و ڕووسیا لە یارییەکە و هەنگاوی هەڵەی ڕۆژئاواییەکان، تورکیا یاریکەری باڵادەست دەبێت لە سووریایەکی نوێی ئیسلامیدا. سەرۆکی تورکیا ڕەجەب تەیب ئەردۆغان، کە لەمێژە سوودی لە پێگەی ناوەندگیری وەرگرتووە وەک دوژمنی دوژمن لە نێوان مۆسکۆ و واشنتن، لە کۆتاییدا وا دیارە هەموو کارتەکانی بەدەستەوەیە.

داهاتووی سووریا

“هیوا و ترس دەتوانن پێکەوە بن کاتێک بیر لە داهاتووی سووریا دەکەینەوە،” شرۆڤکار جان دەڵێت. “زۆر باشە کە دەبینین خەڵکی چەوساوە ئازادی بەدەست دەهێنن، بەڵام هۆکاری زۆر هەن بۆ

وریابوون، چ مەترسی توندڕەوە ئیسلامییەکان بێت یان گرووپە توندڕەوەکانی تر، یان هێزە بیانییەکان بۆ ئەجێندای خۆیانەوە." لە تیۆریدا، بزووتنەوەی کورد دەبێت ڕۆڵێکی گرنگ ببینێت لە هەر چارەسەرێکی پۆزتیڤی داهاتووی سووریادا. DAANES لەمێژە ئامادەیی پراگماتیکی خۆی نیشان داوە بۆ کارکردن لەگەڵ کارگێڕییەکی چاکسازیکراوی دیمەشق، ئەگەر پابەندبوونی ڕاستەقینە بە لامەرکەزی و مافەکانی ژنان و کەمینەکان پیشان بدات. حسەن مەحەمەد، بەرپرسی کوردی سووریا لە لەندەن، بە [illegible] دەوڵەت دەیەوێت ببینێت "هەموو سووریەکان لە پرۆسەی بڕیارداندا بەشدارن بە دامەزراندنی دەوڵەتێکی دیموکراتی، فرەیی و سیکۆلار کە بێلایەن بمێنێتەوە سەبارەت بە ئایین، تایەفە، نەتەوە و بیروڕای سیاسی."

بەشێوەیەکی چاوەڕوانەکراو، نیشانەی بەرایی هێورکردنەوە لە نێوان HTS و DAANES هەیە، هەردوولاشیان پێیان باشترە دوور بکەونەوە لە ململانێ بە جەختکردنە سەر شەڕی پاشماوەکانی ئەسەد و رێگریکردن لە تورکیا بە شێوەی جیاواز. HTS دڵنیاکردنەوەی داوە بە کوردەکانی حەلەب و ڕێککەوتنی کشانەوەی بۆ هاوڵاتیانی کورد ئاسان کردووە. نوێنەرانی DAANES ئێستا لەگەڵ HTS گفتوگۆ دەکەن سەبارەت بە داهاتووی گەڕەکە کوردنشینەکانی حەلەب، کە پێناگەیەکی درێژخایەنە بۆ دانیشتوانەکەی کە پێشتر بەهۆی IDP-کانی هەڵاتوو لە توندوتیژی دواییەوە زیادی کردووە، نیشانەیەکی ئەگەریە بۆ پەیوەندییەکانی داهاتوویان.

باڵی سەربازی DAANES دەستکەوتی وەدەستهێنا لەو خاکانەی کە پێشتر کۆنتڕۆڵکرابوون لەلایەن حکومەتەوە، ئەگەری دوور وانیشان دەدات سووریای دوای-ئەسەد دابەش کرابێت لە نێوان HTS-ی ئیسلامی-زۆرداردا و DAANES-ی فرەیی، دیموکراتی — چاوەڕوانییەک کە تەنها هەفتەیەک لەمەوبەر تەواو نەگونجاو دەهاتە بەرچاو. بەڵام نوێنەران بە قووڵی وریایانەوە دەڕوانێتە دۆخەکە سەبارەت بە وەرچەرخانەکان و گریمانەکانی سەرکردایەتی HTS بەرەو پلۆرالیزم، لەکاتێکدا هێزە ئیسلامییەکە لەوانەیە بڕیار بدات لەگەڵ تورکیا بوەستێت بۆ بەدەستهێنانی ڕەوایەتی نێودەوڵەتی. هەرچۆنێک بێت قەیرانە سەرسوڕهێنەرەکە دەردەکەوێت، توندوتیژی پشتگیریکراوی تورکیا دژی کورد، ژنان و کەمینەکان بەردەوام دەبێت لە مەترسی خستنە سەر هیواکانی خەڵکە ئاساییەکانی سوریا بۆ داهاتوویەکی بەڕاستی دیموکراتی.

سەرچاوە:

https://jacobin.com/2024/12/kurds-syria-assad-hts-dannes

فەرهەنگۆک:
:HTS
هەیئەت تەحریر شام
:DAANES
ئیدارەی خۆسەری دیموکراتی باکور و رۆژهەڵاتی سوریا
:SNA
سوپای نیشتمانی سوریا
:IDP
ئاوارەکانی ناوخۆ

حەوشەی بۆن و شیعر و جوانی.. عەبدوڵا سڵێمان(مەشخەڵ)

حەشەکەمان پڕ لە بۆنی خۆشەویستی و □□ش□□حانەی جوانی بوو
شیعر دەهات هەموو ڕۆژێ بەسەتڵێ ئاوی باوەڕ و مر□قد□ستی
ئاوڕشێنی بەر هەیوان و ڕاڕەوەکەی بۆ دەکردین
خەیاڵ سۆندەی لە بۆڕی جوانی دەبەست و
سەری باڵندە شەرمن و بێکەسەکانی دەشووشت و
دەیخستنە بەردەم هەتاو و خۆری ژیان
چیرۆک دەهات لەناو حەوشەی ماڵی ئێمە دەبووە ڕاستی
خوشکەکانم دڵداریان لەگەڵ خەم و بێکەسی خۆیان دەکرد و
یەک یەک دەبوون بە ئەفسانە و
دەچوون لەناو قژی مێژوو دەبوون بە چیرۆکی ئومێد
حەوشەکەمان تەنها دەرگایەکی هەبوو، دەیڕوانییە سەر کێڵگەیەک لە
جوامێری و
دەشتاییەک ل□ □ ئاوازە بەسۆز و ئاوارەکانی ئەم مەملەک□ت□ □ ب□□□نگە
دەرگای حەوشەکەمان ئێستا لەسەر پشتە و
کراوەیە بەڕووی ڕۆمانی تەریوو و شیعری ونبوو
کراوەیە بەڕووی کچانی نێو سەفەر و کۆچەکان
ئاگادارن.. یەک یەک هەموو بینیتان چۆن

ڕووبارەکان هاژەیان کرد و ڕۆیشتن
بێ ئەوەی گوێ لە ئاخ و ناڵەی خەمخۆریی و بێدەربەستی ئینسان بگرن
شەقامەکان پڕ ڕێبوارن و هەر کەس حیکایەتێک دەیبەستێتەوە بە بوون
و
هیچ کەس ئاگای لە دڵی پڕ برینی ڕەشپۆشەکانی حەوشەی پڕ نهێنی نییە
وەرزەکان هاتن و چوون و باڵندەکان سەفەریان کرد و هاتنەوە
تەنها فرمێسکی چاوانی دایکم نەبێ ئەمێستاکەش
قەتیس لەگۆشەی چاو دەڕوانێتە دەرگای حەوشە
هەتا ئومێد، هیوا، ئاوات بێنەوە ماڵ.
دایکم ڕۆیی و مێژوو لەگەڵ خۆی هەڵیگرت
باوکم سەفەر کردی بە ڕێبواری ڕێگای دۆزینەوەی بەختەوەری
خوشکەکانم یەک یەک لەگەڵ گوڵ و مانگ و ئەستێرەکان بوونە هاوڕێ
براکەشم دەڵێن هەتاو دڵڕەقانە بۆ خۆی بردی
تەنها من لەم حەوشە گەورەیەی خەیاڵ و بیرەوەری ماومەتەوە
بەدەم سروودی جەنگەکان دەستی شیعر و بۆنی گوڵم بەدەستمەوە و
دەبمە هەوری سەر ئاسمانی قەسیدەیەک لە بێکەسی و بێ سەفەری
دەبمە خولیا و دەڕۆم ترۆپکی شاخەکان دەکەم بە ژوانی خەیاڵ
دەبمە فڕین .. ئاسمانی حەوشە پڕ دەکەم لە شەقەی باڵ
دەبمە جوانی لەناو دڵ و نیگای ژیان
بۆ هەمیشە دەبمە خۆرەتاوی یەکسانی و ئازادی ئینسانەکان.

عەبدوڵا سڵێمان(مەشخەڵ)
سەرەتای مانگی کانوونی یەکەمی ٢٠٢٣

گۆمی دوکەڵ .. شیعری\عەبدولسەلام ئیسماعیل سادق

خەمە ڕوتە داپۆشراوەکانم
ببەم بۆ کام کێوی تەخت
کام دەشتی کێوئاسا
بەر کام شەپۆڵیاندا بدەم
بە کام ئاسماندا بیاننێرم

وشەكانم يەك يەك
بە تەنافى ئاسمانەوە هەڵواسيوە
بەڵكە ببينرێن
و
بخوێنرێنەوە
بەڵام چيدى
ئاسمانيش بەرگەى هەڵگرتنى وشەكانمى نەماوە
لە قورساييى وشەكانم پشتى چەماوەتەوە

هاوينێكى سارد هات
و
وشەكانمى سڕ سڕ كرد
وشك وشك بوون وشەكانم
بەڵام نەمردن

ئاسمان خۆرى لە ئامێز گرتووە
بەڵام
من جەستەم ساردە
و
وشەكانم لە ناوەوە ئارەق دەكەن
دوكەڵێكى ڕەش ڕەش
لە ژێر دەرگەى هەر يەك لە وشەكانم دێتە دەرەوە
و
جۆگەڵە دەگرێت
لە ڕێڕەوى ئاسمانەوە
گۆمێكى مەنگ دروست دەبێت
گۆمى دوكەڵ

بۆ دواجار ئاسمانيش گريا
لەگەڵ هەر پێلكێك
تنۆك تنۆك دوكەڵ لە چاوانى دەهاتە خوارەوە
بەڵام بەر زەوى نەدەكەوتن
هەر لە ئاسمان
لە تەنافى وشەكانم
گير دەبوون